

2026-03-10T04:45:06+00:00 • Leestijd 5 - 6 minuten

Het aantal wiegendoodgevallen in Nederland zou de afgelopen jaren schrikbarend zijn toegenomen. Maar uit niet eerder gepubliceerde cijfers blijkt dat die conclusie ongefundeerd is. In werkelijkheid gaat er iets mis bij het inleveren van doodsoorzaakformulieren.

Het was groot nieuws: veel meer baby's overlijden aan wiegendood. Nu blijkt daarvoor geen bewijs

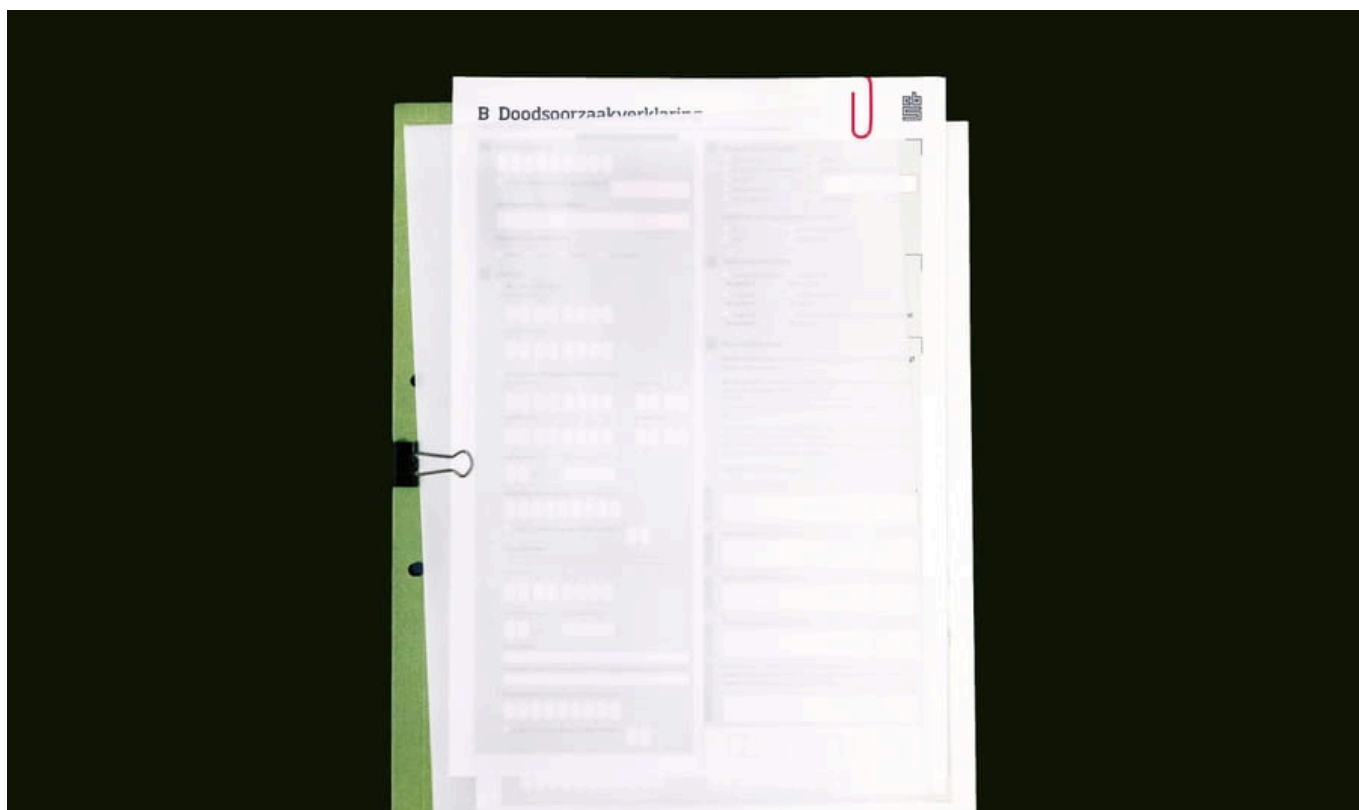
▶ Luisteren

Beluister in de app

Correspondent Opgroeien in de 21e eeuw

Sanne BLAUW

Information design: Sharon Coone. Beeld: Veerle van Herk (voor De Correspondent)

Afgelopen september was er heftig nieuws: wiegendood bleek vaker voor te komen in Nederland. Dat maakte VeiligheidNL, het kenniscentrum voor letselpreventie, bekend. Was het aantal gevallen in de periode voor 2022 met zo'n 25 gevallen per jaar nog historisch laag, sindsdien overleden jaarlijks respectievelijk 36, 41 en 35 baby's aan wiegendood. 'Ruim 50% meer baby's overleden sinds 2022', stelde het persbericht.

Uit onderzoek van De Correspondent blijkt nu dat deze hoge wiegendoodcijfers zijn gebaseerd op gebrekkige data. Uit niet eerder gepubliceerde cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) blijkt dat bij overleden baby's steeds vaker de formulieren ontbreken om de doodsoorzaak te kunnen registreren. In 2024 ontbraken de formulieren zelfs bij meer dan de helft van

de vermeende wiegendoodgevallen. Toch worden die gevallen op dit moment meegeteld als ‘wiegendood’, terwijl onduidelijk is of daar daadwerkelijk sprake van is.

In september stelde VeiligheidNL dat het onduidelijk was waarom ogenschijnlijk gezonde baby’s de afgelopen jaren vaker onverwacht zijn overleden. Wel noemde het kenniscentrum twee mogelijke verklaringen. Ten eerste zouden op de kinderopvang vaker baby’s overlijden door wiegendood, bijvoorbeeld door ontbrekende kennis over slaapadviezen of gebrekkige communicatie met ouders. ▼ Ten tweede zouden ouders onbetrouwbare en gevaarlijke informatie van sociale media halen.

Die verklaringen werden al gauw door allerlei media overgenomen. ‘Meer kinderen overleden door wiegendood, nieuw protocol met tips moet risico verlagen’, stelde *Hart van Nederland*. * ‘Toename in wiegendood: ouders halen informatie vaker van sociale media dan van deskundigen’, kopte *NRC*. *

Hoewel het allemaal speculatief was, impliceerde de berichtgeving: ouders en kinderopvangmedewerkers moeten het beter doen. Onterecht. Want er is een derde verklaring voor de stijging in wiegendoodcijfers: ontbrekende doodsoorzaakformulieren.

Verschillende definities van wiegendood

Om te begrijpen waar het misgaat, moeten we in de technische details duiken van het registratieproces na een overlijden. Die details klinken misschien afstandelijk bij een verdrietig onderwerp

als wiegendood, maar zijn belangrijk om te snappen waar de cijfers tekortschieten.

Bij wiegendood overlijdt een baby onverwacht, terwijl die verder gezond leek. Dit gebeurt vaak tijdens de slaap. ▼ Er zijn verschillende manieren om te meten hoe vaak dit in Nederland voorkomt.

Eén manier is het tellen van gevallen van ‘Sudden Infant Death Syndrome’ (SIDS). Dit is waar de meeste mensen aan denken bij wiegendood. SIDS is een diagnose ‘per exclusionem’ – deze kan pas worden gesteld als alle andere doodsoorzaken zijn uitgesloten. Dit cijfer schommelt sinds 2012 tussen de 3 en 15 per jaar, zonder duidelijke trend omhoog of omlaag. *

Maar er is ook een andere, ruimere definitie om wiegendood te meten: ‘Sudden Unexpected Death of an Infant’ (SUDI). Veel wetenschappelijke publicaties over wiegendood baseren zich op deze cijfers – en over deze statistieken ging het in de berichtgeving van afgelopen najaar.

Onder SUDI valt bijvoorbeeld ook een overleden kind van wie de ouders geen toestemming geven voor een autopsie. In die situatie kunnen niet alle doodsoorzaken worden uitgesloten, en zo’n sterfgeval valt dus niet onder de nauwe definitie van wiegendood, SIDS. Maar zulke casussen vallen wel onder de paraplueterm SUDI, net als bijvoorbeeld verstikking door een dekbed. (Als ik in de rest van dit artikel spreek over wiegendood, dan heb ik het over deze laatste, uitgebreidere definitie: SUDI.)

Technisch gezien is wiegendood de optelsom van zeven verschillende ‘codes’, die het Centraal Bureau voor de Statistiek gebruikt om doodsoorzaken te labelen. ▼ Daaronder valt ook de code ‘R99: Overige slecht omschreven en niet gespecificeerde oorzaken van sterfte’. En daar zit het probleem. Want er is internationaal afgesproken dat een sterfgeval ook onder deze R99-categorie valt als er geen ‘doodsoorzaakformulier’ is ingeleverd. ▼ En precies dat gebeurt de afgelopen jaren steeds vaker.

De zeven doodsoorzaken die vallen onder wiegendood

- ▶ XIV Ziekten van urogenitaal stelsel (N00-N99)
- ▶ XV Zwangerschap, bevalling en kraambed (O00-O99)
- ▶ XVI Bepaalde aandoeningen die hun oorsprong hebben in perinatale periode (P00-P96)
- ▶ XVII Congenitale afwijkingen, misvormingen en chromosoomafwijkingen (Q00-Q99)
- ▼ XVIII Symptomen, afwijkende klinische bevindingen en laboratoriumuitslagen, niet elders geassocieerd (R00-R99)
  - ▶ R95 Sudden infant death syndrome
  - ▶ R96 Overige plotse dood, oorzaak onbekend
  - ▶ R98 Overlijden buiten aanwezigheid van anderen
  - ▶ R99 Overige slecht omschreven en niet gespecificeerde oorzaken van sterfte
- ▶ XIX Letsel, vergiftiging en bepaalde andere gevolgen van uitwendige oorzaken (S00-T98)
- ▼ XX Uitwendige oorzaken van ziekte en sterfte (V01-Y98)
  - ▶ W75 Onopzettelijke verstikking en wurging in bed
  - ▶ W78 Inhalatie van maaginhoud
  - ▶ W79 Inhalatie en ingestie van voedsel leidend tot obstructie van luchtwegen
- ▶ XXI Factoren die de gezondheidstoestand beïnvloeden en contacten met gezondheidszorg (Z00-Z99)
- ▶ XXII Coderingen voor speciale doeleinden (U00-U85)

Bron: CBS (2025)

Meer ontbrekende formulieren

Als iemand overlijdt in Nederland, dan vult de arts een doodsoorzaakformulier in, dat is wettelijk verplicht. ▼ Daarop noteert diegene wat heeft geleid tot het overlijden; een ziekte bijvoorbeeld, of een ongeval. Dit formulier is bestemd voor het CBS, dat de data anonimiseert, er de juiste code bij zoekt en het sterfgeval opneemt in zijn dataset.

Er is alleen iets aparts aan de hand: de laatste jaren komen die formulieren minder vaak aan bij het CBS. Dat constateerde het bureau zelf al in het voorjaar van 2025. ▼ Ontbrak in 2019 nog tussen de 1,5 en 2 procent van alle formulieren in Nederland, in 2023 was dat percentage ongeveer verdubbeld. Die stijging is te zien bij overlijdens in alle leeftijdscategorieën.

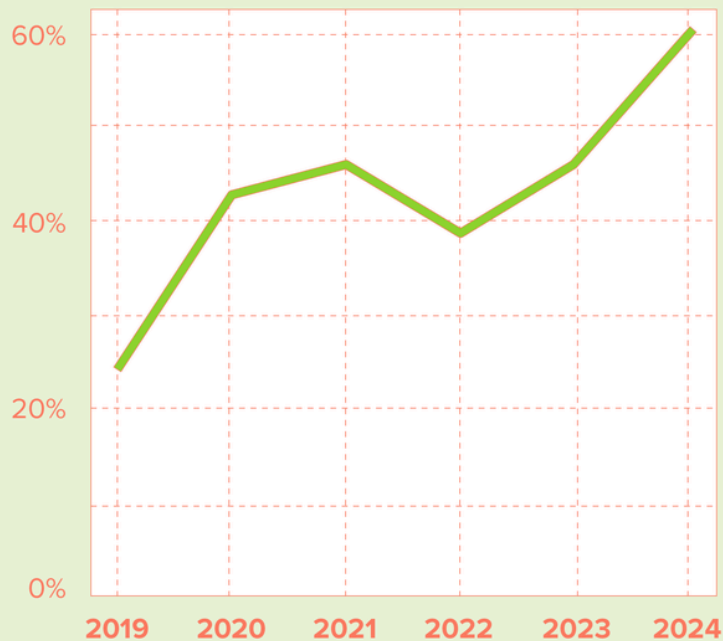
Ook bij baby's. En dat heeft grote gevolgen voor de wiegendoodcijfers, blijkt uit data die De Correspondent opvroeg bij het CBS. ▼ Zo blijkt er bij 14 van de 36 geregistreeerde wiegendoodgevallen in 2022 geen doodsoorzaakformulier te zijn ingeleverd. In 2023 ging het om 19 van de 41. In 2024 zelfs om 21 van de 35 – dat is meer dan de helft.

Ook bij baby's ontbreken steeds meer doodsoorzaakformulieren

Het percentage ontbrekende formulieren van nuljarigen*

— Ontbrekende formulieren

Aandeel ontbrekende formulieren

*Baby's die in de eerste week na de geboorte overlijden vallen niet onder de definitie wiegendood. Zij worden apart geregistreerd. Bron CBS (2026)

Toch werden deze sterfgevallen geregistreerd als wiegendood, omdat ze worden geschaard onder de R99-categorie. Maar van deze casussen is dus volstrekt onduidelijk of daadwerkelijk sprake was van wiegendood. Dat zou het geval kunnen zijn, maar een ziekte zou bijvoorbeeld net zo goed kunnen hebben geleid tot het overlijden. Er is immers geen formulier ingeleverd bij het CBS, dus de doodsoorzaak is simpelweg onbekend.

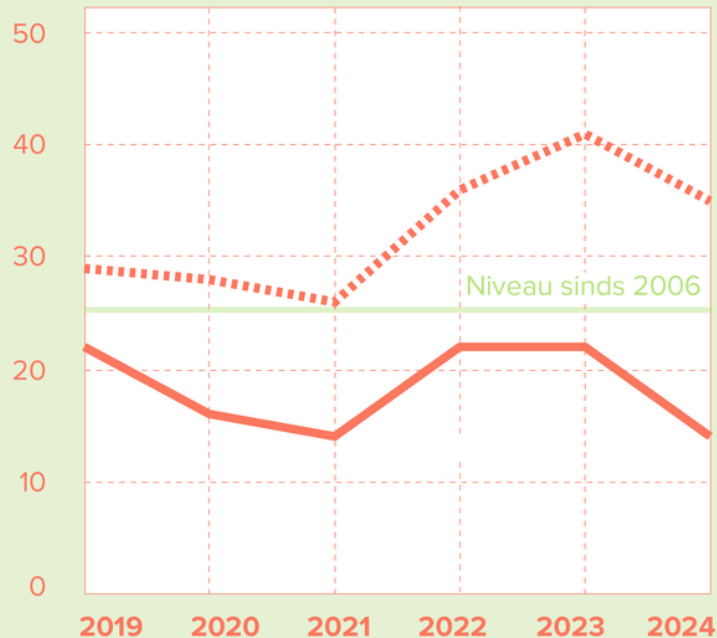
VeiligheidNL constateerde een stijging van zo'n 50 procent ten opzichte van grofweg 25 wiegendoodgevallen per jaar in de periode daarvoor. ▼ Filter je de ontbrekende formulieren uit de wiegendoodcijfers, dan ziet de trend er ineens heel anders uit. Dan kom je uit op respectievelijk 22, 22 en 14 voor de afgelopen jaren. Er is dus geen bewijs dat het aantal gevallen hoger is dan de voorgaande jaren.

Geen bewijs voor stijging aantal wiegendoodgevallen

Het totaal aantal aan wiegendood overleden nuljarigen (ouder dan een week)

- Inclusief ontbrekende formulieren
- Exclusief ontbrekende formulieren

Aantal wiegendoodgevallen

*Baby's die in de eerste week na de geboorte overlijden vallen niet onder de definitie wiegendood. Zij worden apart geregistreerd. Bron CBS (2026)

Wat gaat er mis?

Hoe kan het dat er zo veel doodsoorzaakformulieren ontbreken, niet alleen bij baby's, maar bij alle leeftijdsgroepen? Dat ligt waarschijnlijk aan de manier waarop het formulier wordt ingeleverd.

Vroeger werkte het inleveren rechttoe rechtaan, vertelt Brigitte Wieman, directeur van de Branchevereniging Gecertificeerde Nederlandse Uitvaartondernemingen (BGNU). 'De formulieren werden altijd bij het lichaam gehouden en de uitvaartondernemer bracht ze naar de gemeente.' ▼ De gemeente stuurde het doodsoorzaakformulier vervolgens door naar het CBS.

Maar sinds 1 januari 2022 kan het formulier ook digitaal ingeleverd worden, al kan dat dan weer niet overal. ▼ Bovendien bestaat er sinds 2022 ook een nieuw papieren doodsoorzaakformulier, dat rechtstreeks naar het CBS mag worden gestuurd. * Die verschillende inleverroutes leiden tot verwarring, stelt Wieman. 'Vroeger was de instructie aan de uitvaartondernemer: je mag nooit vertrekken zonder de formulieren. Maar dat is niet meer zo. Je weet niet of het al is ingeleverd. De regie op het geheel is weg.' ▼

Als een baby overlijdt, wordt er soms aanvullend onderzoek gedaan naar de doodsoorzaak. ▼ Ook dat zou ertoe kunnen leiden dat het misgaat met het inleveren van de formulieren, want er raken dan meerdere artsen betrokken en zo'n onderzoek kan lang duren. 'Het is speculatie', zegt Kristine Beumer, bestuurslid van het Forensisch Medisch Genootschap, de beroepsvereniging van

forensisch artsen. ▼ ‘Maar als er meer collega’s zijn betrokken, bestaat de kans dat je denkt dat de ander het doet.’

De inleverprocedure wordt verbeterd

Het CBS erkent het probleem met de inleverprocedure van de doodsoorzaakformulieren. ‘We werken op dit moment aan een pakket aan maatregelen om het proces te verbeteren, waaronder het aanpassen van formulieren, het uitbreiden van de digitale aanlevermogelijkheden en gerichte communicatie naar artsen, gemeenten en uitvaartorganisaties’, reageert Ruben van Gaalen, senior wetenschappelijk medewerker bij het CBS. Die maatregelen zouden binnenkort hun vruchten moeten afwerpen. ‘We verwachten dat het aantal ontbrekende formulieren vanaf 2026 gaat dalen.’

‘Het niet invullen van een formulier [betekent] niet dat er geen wiegendood heeft plaatsgevonden’, ▼ stellen VeiligheidNL en de Expertisegroep Wiegendood ▼ in een gezamenlijke reactie. ‘En iedere baby die overlijdt, is er een te veel.’ Zij benadrukken dat het ‘essentieel [is] om meer inzicht te krijgen in de oorzaken van de gestegen cijfers.’

‘In het verlengde daarvan is de Expertisegroep Wiegendood een van de aanjagers van het lopende onderzoek van het CBS, waaruit nu de omvang van het aantal ontbrekende formulieren blijkt. De inzet is daarbij om tot een werkwijze te komen waarbij het ontbreken van een doodsoorzaak minder of niet meer kan gebeuren.’ ▼

Meer lezen?

Samen slapen met een baby wordt sterk afgeraden – juist dat maakt het gevaarlijk

Ik liet mijn ongeboren kind testen. Was de prijs van het willen weten niet te hoog?

Een nieuw kind én een nieuw brein: zo ingrijpend verander je als je moeder wordt

---

de
Correspondent

decorrespondent.nl

Je las de printversie van dit verhaal. Voor het volledige artikel met links, infocards, eventuele videos en ledenbijdragen, ga naar <https://decorrespondent.nl/16802/het-was-groot-nieuws-veel-meer-baby-s-overlijden-aan-wiegendood-nu-blijkt-daarvoor-geen-bewijs/a9d45c75-a7ad-04ff-240c-f52c0e55395f>

De Correspondent is een dagelijks, advertentievrij medium met als belangrijkste doelstelling om de wereld van meer context te voorzien. Door het nieuws in een breder perspectief of in een ander licht te plaatsen, willen wij het begrip 'actualiteit' herdefiniëren: niet om je aandacht te trekken, maar om je inzicht te bieden in hoe de wereld werkt.

Alle verhalen lezen? Dat kan voor € 10,50 per maand op <https://decorrespondent.nl>